Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

DG Ruimtelijke Ordening
DGRO-RO-NOVEX Gebieden

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Contactpersoon
[redacted]

nota

Oplegnota kamerbrief appreciatie verkenning Stec rapport LIG

Datum
19 mei 2026

Onze referentie
2026-0000248090

Aanleiding

In 2025 heeft een verkenning van Stec naar de meerwaarde van een Landelijke Integrale Grondbank (LIG) plaatsgevonden naar aanleiding van de motie Gabriëls c.s. [1]. Deze motie overweegt dat grondposities een wezenlijk onderdeel vormen van het nemen van regie in de ruimtelijke ordening en dat het hebben van grondposities van groot belang is voor het realiseren van maatschappelijke doelen zoals woningbouw, waterveiligheid, economische ontwikkeling, energie opwek, recreatie, natuurontwikkeling en ontwikkelingen in de landbouw. De motie verzoekt de regering om een plan uit te werken om de Nationale Grondbank effectief in te zetten voor actieve grondpolitiek.

Met deze brief informeer ik de Tweede Kamer over de uitkomsten van de verkenning en de vervolgstappen die ik ga nemen, zoals toegezegd in het Notaoverleg van 9 maart jl. over de Ontwerp nota Ruimte. Daarmee doe ik ook de motie af. Belangrijke conclusie uit de verkenning is dat de LIG als instrument een toegevoegde waarde heeft en een aanvullend (privaatrechtelijk) instrument kan worden bovenop de bestaande koffer aan publiekrechtelijke grondinstrumenten én kan voorzien in een nieuwe behoefte. Meer informatie is hierover te vinden in de bijgevoegde kamerbrief.

Het doel is om deze verkenning, plus een kamerbrief met een appreciatie, op 29 mei (voor het commissiedebat van 11 juni) naar de Tweede Kamer te sturen.

Geadviseerd besluit

- In te stemmen om de kamerbrief na de ministerraad van 29 mei, samen met de verkenning, naar de Tweede Kamer te sturen.

Kern

Inhoud

Het hoofddoel van de verkenning, uitgevoerd door bureau Stec (zie bijlage) en met betrokkenheid van diverse departementen en medeoverheden, was om inzicht te krijgen of en welke toegevoegde waarde een LIG kan hebben en onder welke voorwaarden een dergelijk instrument succesvol zou kunnen opereren. Anders geformuleerd, of het Rijk en binnen welke kaders, naast inzet van publiekrechtelijke (grondbeleids)instrumenten, ook gronden zou moetenkunnen verwerven om nationale opgaven te realiseren en of het verwerven van gronden zou zorgen voor sneller of goedkoper kunnen realiseren van deze opgaven.

[1] https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024D40555&did=2024D40555

DG Ruimtelijke Ordening
DGRO-RO-NOVEX Gebieden

Datum
19 mei 2026

Onze referentie
2026-0000248090

Belangrijke conclusie uit de verkenning is dat de LIG als instrument een toegevoegde waarde heeft en een aanvullend (privaatrechtelijk) instrument kan worden bovenop de bestaande koffer aan publiekrechtelijke grondinstrumenten én kan voorzien in behoeftes waar bestaande (sectorale) grondbanken van Rijk en medeoverheden niet in kunnen voorzien. Namelijk het landelijk en integraal voorzien in gronden voor schuifruimte door middel van strategische grondaankopen. Zo kan op grotere schaal tijdig schuifruimte worden gecreëerd. Hiermee kan eerder en vaker een alternatief worden geboden aan functies die moeten wijken voor het realiseren van ruimtelijke opgaven. Daarmee kan dit instrument mede zorgen dat doelen sneller of goedkoper gerealiseerd worden. Ook het anticiperend verwerven van gronden voor sectorale opgaven waarvoor door het Rijk nu nog geen grondverwerving plaatsvindt, zoals voor energieopgaven, vormt een toegevoegde waarde. Ook kunnen koppelkansen tussen opgaven beter benut worden, gebiedsprocessen versneld worden en tegelijkertijd de kosten verlaagd worden. Daarmee is een positieve bijdrage aan de toekomstbestendige inrichting van Nederland mogelijk.

Interdepartementale afstemming
Tijdens het opstellen van deze kamerbrief met appreciatie heeft er veelvuldig afstemming plaatsgevonden met IenW, FEZ, LVVN, KGG en Defensie. Het oprichten van een eventuele LIG door VRO wordt door de departementen met ruimtelijke opgaven als iets goed gezien, omdat zij ook profijt kunnen hebben van deze eventueel nog op te richten LIG.

De koepels van de medeoverheden zijn betrokken geweest bij het opstellen van de verkenning naar de LIG en zijn ook periodiek geïnformeerd tijdens de totstandkoming van deze kamerbrief en het bijbehorende proces.

Planning
29 mei – versturen brief naar Tweede Kamer
11 juni – commissiedebat RO